

Довиђења маестро - Сећање на Александра Поповића

Свој последњи комад Баш бунар Аца ми је донео једнога дана, са идејом да га постави на сцену “Звездара театра”, и да га он режира. Већ је био јако болестан, Мирослав и ја смо га одговарали од идеје да он режира, међутим Аца је одмах рекао због чега он мора да се прихвати режије. Објаснио је да његова велика породица такорећи, нема шта да једе и да је, ето, одлучио да се прихвати сам режије, како је рекао, због крајње прозаичног и баналног разлога. Новаца за пројекат није имао, то се односи на његов хонорар, јер остале трошкове ће покрити “Звездара”. Било ми је врло тешко све то у вези са његовим стањем, не само материјалним проблемима, већ сама помисао да је Аца неизлечиво болестан. Из жеље да му помогнем ја сам брзоплето казала да ћу наћи сигурно новац за њега.

Када је моја прва еуфорија прошла, пошла сам од врата до врата, тражећи донатора за Ацу. Поделу је Аца направио за мојим округлим столом. Одмах је знао ко ће играти две мушке улоге: Ејдус и Кривокапић. Са женским улогама, није био сасвим сигуран. Одмах ми је дао једну од тих улога а Мики је из позадине довикнуо Љиља Благојевић. Аца је био одушевљен. Браво Љиша, како је звао Благојевићку. Дуже време нисмо у контакту, рекао је, и био је пресрећан што га је Мики подсетио на њу и она је ушла у поделу.

Била сам очајна што не могу да нађем новац за Ацу, а он је био сигуран да сам ја то већ средила. Та мора је трајала дуже, ми смо већ увелико пробали. Била сам прилично деморалисана и опет Мики ускаче са идејом да покушам са Новом демократијом и Душком Михајловићем. Они су били богата партија с обзиром на Душкову “Лутру”. Одмах сам осетила да је то права адреса на коју треба да се обратим. Пошто је Нова демократија у мојој улици, сутрадан пре пробе у “Звездари” одјурим до њихових просторија да нађем Душка Михајловића. Била сам сигурна да ћу од њих добити новац. Била сам већ у девет ујутру у њиховим просторијама, на жалост, Душко Михајловић није био тамо али били су његови сарадници и сматрала сам да нема разиога да њима не изнесем проблем – просто речено да тражим да дају новац за Ацу.

Била сам одмах пресечена и посечена! Саопштено ми је од мериторног лица, не знам како се звао тај његов функционер, али рекао ми је да је “Лутра” одавно пропала фирма зато што је Душко Михајловић ставио за директоре функционере Нове демократије који немају везе са економијом и да су они упропастили фирму.

Скоро сам се расплакала када сам схватила да је и последња шанса пропала. У том се отворе врата једне канцеларије и појави се Жарко Јокановић.

Ја му полетим у загрљај као свом “колеги” из филма Ужичка република у коме смо играли и нас двоје, а он остао запамћен као најшармантније дете нашег филма. Крикнем: “Жарко, помагај, Аца је болестан, гладан, морао је да прихвати режију да би могао да исхрани своје ћерке, жену, да купи лекове”, расплачем се на Жарковом рамену, хвалим његове политичке наступе, наше барикаде и Жарко није имао куд за разлику од његовог претходника, – обећа. Каже: “Иди ти само поздрави Ацу, све ће бити у реду”. Његовом партијском колеги није баш било пријатно да испадне преда мном лажов, успротиви се други пут, врло оштро, да није лепо да Жарко обећава нешто што не може да испуни.

Признајем била сам разочарана и скоро сигурна да од тога неће бити ништа и кажем Жарку: “Знаш уважавам чињеницу да си желео да помогнеш и опраштам ти што си слагао јер ниси знао

како да ме откачиш”. Одем прилично увређена.

Десило се чудо. Кроз два дана зове ме секретарица Нове демократије да ми пожели срећан дан и да ми везу са Жарком. Шта је то сад? Са друге стране жице кликће Жарко Јокановић да је све средио и да сутра долази по Ацу и мене да нас води на право место! Није рекао детаље, то је требало да буде изненађење.

Аца и ја се налазимо у заказано време испред Нове демократије у Крунској улици и мој драги колега Жарко победоносно нам отвори врата велике, црне лимузине – правац НИС – Југопетрол, директно код директора Драгана Томића!

Аца се држи за мене, ја за Жарка, улазимо у просторије НИС-а. Била сам фасцинирана богатством ентеријера, а у сусрет нам је журно прилазио Драган Томић. Одмах нас је увео у салу за свечане конференције, донели су нам кафу и сокове а љубазни домаћин је по кратком поступку прешао на ствар. Колико? Шта то кошта? Аца и ја смо се гледали, ја стварно на то нисам ни помислила и Аца је такође био затечен али се врло брзо снашао и рекао: “Исто колико добија и Душко Ковачевић”. Ја појма нисам имала колики је хонорар Душка Ковачевића, али Аца је знао! После мале паузе изговори: “25 хиљада марака”. Ја прогутам кнедлу, Аца брзо настави, то је за текст, режију и музику! Господин директор Томић сав усхићен, јер је вероватно очекивао већу цифру, скочи, пружи руку нашем великом писцу да му честита и каже: “Сутра ће бити уплаћено”!

Још мало смо попричали, г. Томић ми је открио да смо ишли у исту гимназију III жнску и VI мушку, да ме се сећа из тог времена када сам била звезда драмске секције, чувена Дока и Госпођа министарка. Био је од речи, новац је заиста експресно стигао на жиро рачун нашег великог драмског писца и тако га спасао да не умре гладан. То је једна од епизода нашег посла и апсурда, који су неумитни пратиоци наших живота у временима, како каже Пекић – “која су појели скакавци”

Као редитељ Аца је био искључив, није дозвољавао да се избрише такорећ и ни слово његовог текста. Пошто сам га увек одвозила са пробе, гњавила сам га око штрихова, желела сам као и раније да се мешам у драматургију, а Аца је схватао режију тако што је на сваку пробу доносио нове дијалоге, мењао текст. Глумци су то стојички трпели. Донео је при крају опет нове дијалоге за Пецу и мене. И ту је била једна реченица, круцијална, Пеца ме куди и каже да има она “права” која му се “попишкила на алатку” као врхунац перверзије. Браво, па то се прихвата, па то је искуство са Мерци.

Десио се и један инцидент. Аца је био већ јако болестан, нервозан, мислим да је то била једна од генералних проба, нешто око музике ме је провоцирало да реагујем недипломатски. Успротивила сам се његовој идеји. И он је пукао. Рекао ми је: “Ви сте једна вуцибатина, хоћете да ми упропастите представу”. То ме је погодило као бомба. Бризнула сам у плач. Ја ретко гласно плачем. Била сам неутешна. Љиљана Благојевић ме је уверавала да је Аца тако ружно излетео баш зато што ме највише воли. Није ми био убедљив њен аргумент. Била сам повређена, нисам хтела више да га возим кући. Ставила сам га “на лед” неколико дана. Он је патио, извињавао се, слао поруке, била сам неумољива.

Драги Ацо, сигурна сам да је то део љубави коју сте гајили према мени. Ја сам била ваш верни играч на жици а ви сте били геније у добру и у злу. Умели сте да грешите као кад сте напустили премијеру Душка Ковачевића и рекли “фуј” и изашли. Нисте издржали да вам ваш ученик, ваше дете, буде конкуренција. Реаговали сте као увређени дечак. Није било баш на Вашем нивоу. Муци, Бата и Душко вам то нису никад опростили. Ја сам вам опростила, па како и не бих. Почаствовали сте ме својим пријатељством. Не знам ни данас шта сте то нашли у мени да ме удостојите свог поверења, да ме питате за понеки савет. Знали сте да вас никада нећу издати, да

сам вам била и остала безрезервни пријатељ, да ћу покушати срцем јер ја само тако могу да вас опишем. Нисам писац, ја сам само глумац.

Била сам ваша прва Милева, Госпава, Васиљка, Караконцула, Тртамрга и какве све још вртирепке. Вољом судбине видела сам вас на самртном одру. После наше прве репризе Бунара оставила сам вас у поноћ у “Звездари”. Провели сте тежак дан. Зрачење, болови, али сте дошли да прославимо репризу, са вашим чувеним шеширом на глави, белом свиленом марамом око врата, литром најбоље вотке у друштву интересантних дама. Позвала сам вас да вас повезем кући. Подигли сте се невољно да пођете са мном.

Били сте срећни, здрави, ништа вас није болело, весели, као некад. Довикнула сам вам: “Останите, нећу да вам кварим”. И сада вас видим како сте били радосни што вас остављам у добром друштву. Отишла сам кући. Сутрадан у пола девет звони телефон, тешко се будим, мислим који баксуз зове овако рано. “Ало овде Слоба Стојановић, знаш Руле, твој писац је ноћас умро.” Одјурила сам у улицу Радивоја Кораћа, где сте живели. Нена ми је отворила, ушла сам и видела сам вас на одру. Очекивала сам да ћете устати да је то нека ваша ујдурма. Везали су вам неку мараму преко браде и главе, панталоне су вам на пола биле навучене, Слоба је седео на столици поред кауча на коме сте лежали. У ћошку пола цака кромпира. Мала гарсоњера у којој сте живели са Неном. Соба у којој је живео и умро велики писац Александар Поповић. Нека се стиде сви културтрегери, срам било власт, српску културу, српску елиту која је дозволила да један од највећих српских писаца умре као клошар.

Били сте сетни, ваљда сте знали да се ближи дан растанка. Били сте храбри, страсни и грешни. Сами сте изградили свој духовни живот, били сте прави мислилац, филозоф, оригиналан у својим идејама. Људске судбине су биле снови ваше душе. Ваша снага је била у симбиози духа, памети и речи. Били сте пуни енергије и недоследности, имали сте велику врлину да можете да опростите вашим мрзитељима. Са сетом и љубављу опраштам се од вас, данас. Живите у срцима људи које је ваша уметност усрећила. Не можете бити заборављени!

Ви сте безвремене и ваша дела биће играна и запамћена за сва времена.